

# Odprto pismo

Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo in  
Ministrstvu za gospodarstvo

**na temo**

**»RAZISKOVALNA IN INOVACIJSKA STRATEGIJA SLOVENIJE 2011-2020«**

**Tomaz Grom, inovator, član združenja inovatorjev ASI Kamnik**

Spoštovani.

Izteka se Nacionalnega raziskovalni in razvojni program (NRRP), ki je bil v veljavi v obdobju 2006-2010. Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je pričelo s pripravo novega dokumenta, ki se oblikuje na podlagi izhodišč in usmeritev Sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

Slednji je sklenil in ugotovil, da, citiram:

*... trenutna zasnova Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa v sodobnih gospodarskih in družbeno-političnih razmerah ni več optimalna in da mora nov strateški dokument na tem področju "biti podlaga za celovito inovacijsko politiko države, ki temelji na zavedanju, da povečanje inovacijske sposobnosti zahteva ne le vlaganja v raziskave in razvoj, temveč skladen razvoj celotnega okolja, ki spodbuja ustvarjalnost in izobraževanje, razvoj novih produktov in storitev, trgov in novih trajnostnih poslovnih modelov". Zato je predlagal, da se njegova zasnova razširi iz zgolj raziskovalno-razvojne tudi na inovacijsko.*

*Nova raziskovalna in inovacijska strategija (RISS) bo tako poleg raziskav zaobjela še področje inovacij, nanašala pa se bo na daljše obdobje, namesto na 5, na 10 let.*

*Osnutek dokumenta je bil pripravljen v sodelovanju Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstva za gospodarstvo, po sprejetju pa bo z novim Nacionalnim programom visokega šolstva 2011-2020 tvoril zaključeno celoto ciljev in ukrepov v trikotniku znanja.*

*Osnutek RISS temelji na izhodiščih in usmeritvah za ta dokument, ki so jih pripravili člani Sveta Vlade RS za znanost in tehnologijo, upoštevani pa so bili tudi sprejeti nacionalni in mednarodni strateški dokumenti, kot so Strategija razvoja Slovenije in dokument Evropa 2020.*

S 4. oktobrom 2010 je bil osnutek RISS posredovan v javno obravnavo in ta se zaključuje 14. novembra 2010. Zelo malo časa za tako pomemben dokument! Ker si pripravljavec v tem času želi pridobiti čim več kritičnih in konstruktivnih mnenj o dokumentu ter tudi konkretnih predlogov njegovih izboljšav, sem se kot inovator posameznik oziroma neodvisni inovator namenil, da osvetlim nekatere vidike, ki jih po mojem skromnem prepričanju snovalci dokumenta niti malo ne razumejo, saj si problematike niso nikdar od blizu ogledali.

Namreč novi dokument popolnoma izpušča najučinkovitejši in najštevilnejši del nosilcev inovacijske dejavnosti v Sloveniji, to pa so ravno inovatorji posamezniki, ki na nacionalnem nivoju prijavijo prek 40% patentov. Če ima dokument v resnici namen predlagati vzpostavitev učinkovitejšega slovenskega inovacijskega sistema, mora enakovredno vključiti vse njegove

akterje, na prvo mesto pa vsekakor postaviti tiste, ki so že sedaj v tem pogledu najučinkovitejši ob najmanjši porabi javnega denarja.

Načinov, kako se tega lotiti, je več. Tudi pripravljavec spozna, da ustaljene metode ne rojevajo ustreznih sadov. Na žalost pa novi dokument RISS navkljub dikcijam, ki vehementno narekujejo spremembe, v svojem jedru obstoječih razmerij ne želi kaj prida spremeniti.

### Predlogi in utemeljitve:

Naša dežela se mora pri reševanju iz kriznih razmer poslužiti vseh možnih potencialov, ki so ji na voljo. Vsi vemo, da so nove ideje eno najmočnejših orodij za ta namen. Ideja namreč ni omejena s sorazmerno majhnim slovenskim trgom in tudi ni omejena na realno majhne proizvodne potenciale, ki jih Slovenija premore.

Danes, ko je svet postal globalna vas, moramo razmišljati dosti širše kot nas usmerjajo omejenosti pravil naših javnih razpisov, namenjenih razvoju. Slednji namreč predvidevajo, da je inovator po duši podjetnik in da je najboljša pot, da za realizacijo svoje ideje ustanovi podjetje ter prične produkt proizvodjati sam, obenem pa zaposli še čim več delavcev in ustvari čim več dobička, da z davki napolni vse preveč prazno državno blagajno.

Pri tem naj se mu pomaga formalno čim bolj, torej z množtvi razpisov, dejansko pa čim manj, saj praviloma razpisni pogoji inovatorjem posameznikom onemogočajo dostop do javnih sredstev ne glede na kvaliteto invencije in ne glede na število domačih in tujih priznanj, ki so jih prejeli zanjo.

Narobe svet, torej. Popolno nezavedanje, kaj si kot številčno in ozemeljsko majhen narod povzročamo. Tržni in proizvodni potencial sta namreč zelo povezana z velikostjo in številčnostjo dežele, ideja pa ne. In če je ta prava in jo bomo znali učinkovito umestiti na svetovne trge, lahko naše padajoče trende gospodarske rasti zelo hitro obrnemo navzgor, ne glede na to, da nas je vseh skupaj le za predmestje velemesta. Ampak ne na takšen način, da bomo svoje ideje proizvodili v garažnih delavnicah. Tudi največji naši obrati so namreč premajhni za zapolnitev svetovnega trga v primeru izredno zaželenega produkta. Torej moramo iz zakotnega delavniškega razmišljanja ter ustanavljanja mikro podjetji preiti s svojimi hotenji in razumevanjem na globalen doseg in potencial neke dobre inovacije.

Časa ni več, saj nas preHITEVajo z leve in desne, tako razviti, kot do včeraj nerazviti, vse zato, ker pri nas spimo nek čuden samozadosten spanec, oziroma se ne znamo osredotočiti na učinke, temveč so nam bolj pri srcu administrativni formalizmi in ovire, ki si jih sami nastavljamo.

Danes, ko mnogo podjetij s kvalitetnimi strokovnimi timi propada, se od inovatorja posameznika, pričakuje, da je kot osebnost celosten, da je podjetnik, da poseduje dokaj obsežen lasten kapital, da je izobražen tako na tehničnem, kot na zakonodajnem področju, da je sposoben kandidirati na razpisih, da je sposoben izdelave poslovnega načrta, da je poliglot, da je karizmatičen in bo pritegnil velike investitorje, da sam izdela (ali drago plača) patentno vlogo, delujoč prototip, tržno analizo, skratka da definira kompleten proces, ki ga ponavadi niso v stanju izvesti niti večja podjetja.

Vse to v lastni režiji in v okviru lastnih sredstev.

Na koncu, ko mu vse to uspe (ali že prej), inovator ustanovi v Sloveniji podjetje, prične s serijsko izdelavo in na koncu zadevo uspešno mednarodno iztrži ter oddvoji državi ustrezen del davka na dodano vrednost, davka iz dobička ter dohodnine. Tudi taki inovatorji-podjetniki se najdejo, a jih lahko preštejemo na prste ene roke, za vse ostale pa predstavlja Slovenija skrajno

uničevalno okolje. Kot da bi semena dragocenih rastlin metali na betonsko ploščo in nato ob boleči lakoti pričakovali visok donos.

Tak način razmišljanja nas je pripeljal do krize inovativnosti in naša naloga sedaj je, da ta trdovraten način razmišljanja spremenimo.

To, da imamo danes izdelanih nekaj med seboj dokaj različnih sistemov (in institucij) pomoči inovatorju, je sicer pohvale vredno, vendar je to le obliž na krvavečo rano, ki, kot sami opažamo, ne nudi zadovoljivih rezultatov. Tudi novi dokument RISS tega ne namerava spremeniti.

Naj opišem svoj pogled malce bolj slikovito:

Univerzitetni učitelj zgodovine poučuje le zgodovino in ne še vseh ostalih predmetov, kaj šele, da bi poleg tega vodil tudi celotno univerzo ali osnoval svojo. Nihče niti ne pomisli, da bi ga doizobrazil, da bi ta, sicer že visoko izobražen človek bil končno sposoben tudi vseh ostalih del od snažilke do rektorstva. Na eni strani torej cenimo specialnost in jo sorazmerno dobro plačamo, na drugi strani pa pričakujemo od določenih (povprečno nižje izobraženih) ljudi, ki pa imajo na svojo 'nesrečo' nove ideje, popolno univerzalnost.

To je utopija in se mi tak način razmišljanja ne zdi usklajen s trezno presojo.

Sam zastopam naslednje stališče:

Inovator mora biti sposoben sam in s svojim denarjem izoblikovati in financirati vlogo, ki ustreza slovenskemu patentnemu uradu.

Vsebina slednje je seveda lahko utopična, ali pa potencialno neprecenljiva. O tem ne odloča Urad, ker te pristojnosti in sposobnosti nima.

O tem bi moral odločati NOV organ, do katerega bi imel inovator preko potrjene vloge na patentnem uradu pravico. Ta nov specialni tehnično-marketinški organ bo prejeto vlogo ocenil po tržno tehničnih kriterijih. Ocenjevalni tim bodo sestavljali vsi potrebni redno zaposleni ali gostujoči, vendar v vsakem primeru priznani strokovnjaki. Nekoruptivnost in nepristranskost slednjih mora biti seveda zagotovljena v čim večji meri.

Invencije, ki pridejo skozi sito tega organa, ne smejo biti več predmet borbe inovatorja z mlino na veter.

Inovator mora biti od tedaj naprej maksimalno razbremenjen del, katerih ni več ali za katere nimata časa. Sicer se bodo z inoviranjem ukvarjali le plačani raziskovalci in upokojenci, saj moramo ostali služiti kruh zase, za svoje otoke in upokojence. To pomeni, da moramo sistem v določenih segmentih kljub vsej želji, da ohranimo obstoječe institucije, precej radikalno spremeniti, oz. dopolniti. To ne pomeni rušenja obstoječih inštitucij, temveč narekuje potrebo po prerazporeditvi nekaterih sposobnih kadrov in po postavitvi obstoječih inštitucije bolj v službo prvotnemu namenu, to je spodbujanju in uveljavljanju inovacij, ne pa bohotenju administracije.

Torej, ko bo nov ocenjevalni organ ugotovil, da je določena novost tehnično-tržno perspektivna, bo to **ukaz** obstoječim institucijam in bodo morali obstajati roki, kot na sodišču, kako hitro mora biti vloga s strani podrejenih služb (ne inovatorja) postavljena na svetovne portale, opravljenih bo moralo biti na desetine ciljnih sporočil in telefonskih pogovorov doma in v tujini v podjetja in korporacije, na obstoječih inštitucijah bi moralo sloneti tudi organiziranje sejmov in razstav izumov s tem, da se povabi vse ključne akterje finančnih in gospodarskih sfer k nam. Ne nazadnje bodo morale obstoječe institucije poskrbeti tudi za organizacijo sestankov in plačilo kopenskih in letalskih transportov inovatorja in zastopnika (+ prevajalca) doma in v tujino, kjer bodo potekali konkretni pogovori o načinu licenciranja izuma, da se ne čaka na sejem, če je zadeva 'vroča'. To bi bil aktiven pristop, ne pa postopanje po uradniških hodnikih.

Ko si opravil diplomo, nimaš nobene borbe več z njenim dokazovanjem. Osredotočiš se na iskanje čim boljše službe. Tudi z inovacijo mora biti tako. Ko bo šla skozi sito preskuševalne komisije, je formalno diplomirala in se ne diskutira več, ali je kaj vredna ali ni, temveč le še navezuje stike, dokler ne pride do produktivnega spoja s kapitalom in proizvodnjo. To opravijo strokovne službe in ne inovator. Profesionalci najvišjega nivoja s kilometrino, vestno, marljivo in učinkovito. Zato jih plačujemo, sicer naj delajo kje drugje.

Zaščita pravic intelektualne lastnine na vseh stopnjah, od nacionalne do mednarodne mora biti za 'diplomirane' invencije avtomatska. Ko se ugotovijo obetajoče tržne možnosti in potencialna visoka donosnost, morajo biti za tako invencijo na razpolago vsa sredstva, tako za dovolj široko ciljno svetovno zaščito, kot za mednarodno sodno varstvo.

Marketinške službe poskrbijo, da se obvesti in pozove vse aktualne proizvajalce doma in po svetu o novi poslovni priložnosti ter da se vzpostavi ustrezne stike inovatorja s potencialnimi investitorji, če je to potrebno. Z inovatorjem se sklene ustrezna pogodba o zastopanju, ki ščiti obe strani in je za inovatorja brezplačna.

Do sedaj je bil fokus razmišljanja usmerjen v to, da je treba za vsako ceno odpreti nova delovna mesta v Sloveniji, kot da je inovator najbolj poklican za to delo, po drugi strani pa dopuščamo, da se tisoče delovnih mest iz delovno intenzivnih panog seli na cenejše trge delovne sile. To je skregano z vsako logiko. S tako ozkim in nerazumnim razmišljanjem se ne smemo več omejevati. Kdo bo fizično izdeloval določeno novost, je stvar vsakokratne odločitve. Ponavadi je za to še najmanj primeren inovator. Iz tega razloga inovator in njegova ideja z ustanovitvijo podjetja nimata nobene organske povezave, čeprav mu naša država preko razpisnih pogojev to kar naprej insinuira in ga v to prisiljuje.

Tudi učitelj zgodovine si ne sežida svoje učilnice, da bi nato notri predaval, niti vrhunski športnik telovadnice, da bi nato notri vadil. Športniki, pevci, igralci, glasbeniki in ostali estradni umetniki ravno tako večinoma niso sami svoji managerji, temveč imajo za to delo ob sebi primerne ljudi, s katerimi šele lahko dosežejo svoj uspeh in prepoznavnost. Naravnost neverjetno je, kako da se pri nas odgovorni ne dokopljejo do tako preprostih zaključkov.

Po drugi strani pa, če ne bo vsaka inovacija prinesla novih delovnih mest doma, temveč v tujini, moramo državi vendarle zagotoviti, da bo prejela vsak vloženi evro ne le nazaj, temveč nazaj z dodano vrednostjo.

Kako?

Tako, da bodo drugje po svetu tuji delavci delali za nas. Ideja je pravzaprav intelektualna surovina, ki se lahko in tudi mora izvažati.

Država bo po mojem predlogu nove ureditve izredno močno pomagala inovatorju in obetajoči novosti, zato se mirne vesti umesti kot deležnik v projektu. Konec koncev se lahko prične proizvodnja kjerkoli v svetu, kar pa pomeni, da ne bodo zaposleni naši delavci in se ne bodo odvajali naši davki. Čemu se ne bi država, ki je bila tako odločujoča investitorica in branilec pravic IIL, napajala iz dela licenčnine, saj je pravice svojega državljana varovala na vsej poti. To je naravno in predvsem bi država to opravila bistveno boljše in pravičnejše, kot to danes počno finančni angeli. Že samo ime »Nacionalni projekt uveljavljanja inovacij« to nekako predpostavlja in zadeve premika iz individualnih nivojev, podprtih z bolj ali manj neučinkovito pomočjo državnih institucij posamezniku in podjetjem na **državno ciljno in aktivno udejstvovanje – nacionalni reševalni projekt**.

Nov sistem bi bil visoko strokovno podprt, centraliziran, torej pod kontrolo in zaradi tega tudi maksimalno učinkovit s stališča porabe javnega denarja, saj bo verodostojen strokoven več-

panožni organ pred vstopom novosti na borzo ali trg že ločil zrnje od plev in zrnje ustrezno zalil ter pognojil ter omogočil novosti nadaljnjo rast ter uveljavljanje, sam pa stal za novostjo s svojim imenom in referenco, ki bi se ob dobrem delu povečevala. Sredstva, ki se sedaj disperzirajo, bodo v bodoče osredotočena le v kvalitetne projekte.

Vendar pa imajo vsi centralizirani sistemi tudi svoje napake, saj jih sestavljajo zmotljivi ljudje z omejenim znanjem in izkušnjami ter občutki. S tem hočem povedati, da se lahko ocenjevalni organ tudi zmoti, kot se v praksi motijo sodišča. Še posebej se to utegne dogajati na začetku njegovega delovanja.

V tem primeru se inovatorja z njegovo idejo ne sme pokopati, temveč se mu mora dati 'by pass' možnost uveljavljanja svoje ideje. Obstajati mora torej tudi rezervni scenarij. Ta pa bi bil sestavljen podobno, kot sedaj, le v pospešeni različici. Šele rezervni scenarij bi vključeval javne razpise z vso navlako administracije, kjer pa bo inovator že prisiljen vložiti dosti več svojih naporov, denarja in iznajdljivosti za doseg cilja.

Ponavljam, javni razpisi morajo biti rezervna pot in ne več edini način servisiranja novitet. Ob tem velja poudariti, da niti razpisov ni prav veliko in da se posamezniki nanje tako ali tako ne morejo prijaviti, temveč morajo najprej ustanoviti podjetje. Prva, hitra, močna in učinkovita metoda pa mora iti skozi sistem kot meteor, brez čakanja in nepotrebnega zaustavljanja. V nasprotnem primeru se bo zaradi Slovenske pregovorne počasnosti, zavisti in administrativnih ovir dogajal v praksi še naprej podoben scenarij, kot se dogaja sedaj – neučinkovitost in razkroj težko in drago pridobljenih pravic IL.

**Torej, sam stojim za predlogom, da se oblikuje popolnoma nov, visoko učinkovit in hiter mehanizem za perspektivno ocenjene invencije in rezervni, ki pa bo kljub podobnosti s sedanjim vendarle hitrejši in učinkovitejši. O tem, katere poti in ugodnosti bo določena invencija deležna, pa bo odločal novoustanovljeni ocenjevalni organ.**

Kako je z odgovornostjo države do financiranja te problematike danes? Naša ljuba država je menda pred časom prenesla milijone evrov težko prigranega davkoplačevalskega denarja, namenjenega razvoju, na nekatere sklade tveganega kapitala. S tem se je bojda rešila odgovornosti in jo prenesla na ljudi, ki so za tako delo boljše usposobljeni.

Kako prosim? Če imajo skladi usposobljen kader, še ne pomeni, da imajo tudi ustrezen motiv. S tem prenosom si je naša država šele nakopala ogromno odgovornost, saj je težko pridobljena sredstva prelila na račune subjektov, ki nimajo nobene prave želje, da bi ta denar namenili tja, kamor spada. Ne mene, ne kateregakoli drugega inovatorja, ki jih poznam, namreč nihče od predstavnikov omenjenih skladov ni nikdar povabil na konkreten razgovor o financiranju novosti, ko smo s svojimi invencijami gostovali po domačih in tujih sejnih.

In zakaj ne?

Sklad tveganega kapitala običajno upravlja z zasebnim kapitalom in je vlagateljem odgovoren za njegovo oplajanje. Če pa mu država na račun položi nekaj milijonov evrov, pa to res ne moremo opredeliti kot tveganje. Vsak pameten upravljavec sklada je zainteresiran, da takšna sredstva čim dlje obrača na svojem računu in da jih ne da nikomur ter udobno živi od obresti. **Omenjena sredstva je torej potrebno nemudoma potegniti nazaj ter jih nameniti vsebinam, za katere so bila namenjena, ne pa da javkamo, da v globoki gospodarski krizi za inovacije ni denarja.**

Kar zadeva raziskovalnih inštitucij, je moje mnenje, da se v procesu spreminjanja pristopov do inovativnosti kritično pogleda tudi na to, kako se danes uveljavlja pretežni del naših akademskih raziskovalcev. To počne tako, da javno, v domačih in svetovnih RR publikacijah objavlja rezultate svojih raziskovanj, ki smo jih slovenski davkoplačevalci drago plačali, brez da bi te

predhodno patentno zaščitil. Pri tem si dviguje le svojo kotacijo, na osnovi katere ga moramo nato še višje plačno nagrajevati. Temu bi se zlahka reklo uzakonjena raziskovalna sabotaza naše dežele in razprodaja naših naporov in idej, vse za ugled in prestiž posameznika in njegove kariere.

Odgovornost za takšno stanje nosijo predvsem dekani fakultet in direktorji inštitutov ter raziskovalnih zavodov, ki bi bili že zdavnaj dolžni na to opozoriti in podati ustrezne predloge sprememb v zakonodajno razpravo, saj se nam z obstoječo prakso dogaja odliv znanja dobredno pred nosom.

Za tovrstne pobude vsekakor potrebujemo na omenjenih ključnih mestih klene, pogumne in revolucionarne ljudi, saj lahko edino takšne vodstvene lastnosti prinesejo novega vetra v naša ohlapna razvojna jadra.

Dogaja pa se ravno nasprotno. Akademska sfera skrbi za to, da si širi mrežo raziskovalcev po svetu, kateri se potem vzajemno citirajo in si s tem medsebojno dvigujejo kotacijo in posledično svoj status ter plačo. Od tega imajo koristi seveda le sami in morda njihove inštitucije.

Temeljne in splošne akademske raziskave so gotovo pomembne. Z njimi se nenazadnje ustvarja določen prestiž in lahko bi rekli tudi, da se z njimi hrani nečimrnost dežele.

Pa vendar velike svetovne ekonomije taka znanja na koncu kljub vsemu s pridom uporabijo. Ker mi takih potencialov nimamo in tega v praksi ne moremo izkoristiti, potegnemo v tej prosti izmenjavi idej in znanja krajši konec. Ostane nam le nečimrnost, ne pa tudi finančno povračilo. Glede na stanje, v katerem se Slovenija danes nahaja, to že dolgo ni več primerno.

Novi dokument RISS v svoji tretji točki govori celo o želji po še večji avtonomiji javno raziskovalnih organizacij (JRO) preko povečanega institucionalnega financiranja. Kaj to pomeni, ne vem. Ali to pomeni, da se bodo omenjene institucije postavile bolj na svoje noge in se financirale v večji meri iz lastnih sredstev, doseženih na prostem trgu, ali pa to morda pomeni ravno obratno, da bodo zahtevale še več javnega denarja? Glede na to, da se v dokumentu poziva k razmisleku o ustreznosti obračunavanja raziskovalnega dela, ki je baje glede na študije opravljene v OECD prenizko, bi si upal trditi, da se misli predvsem na slednje.

Dokler je omenjenim visoko sposobnim kadrom na voljo spodobno plačilo, se na omenjenih inštitucijah ne bo spremenilo nič. Če pa bi prišlo do ustreznih spodbud v obliki palice in korenčka, pa bi se pričele zadeve gotovo premikati na bolje. Osnovna naloga novega dokumenta mora biti, ne le da omogoči, temveč tudi da prisili omenjen strukture k proaktivnemu udejstvovanju v gospodarskem razvoju. Plače bi morale napovedano s strani vlade drseti počasi proti zagotavljenemu osebnemu dohodku, razliko pa bi strokovnjaki lahko kadarkoli zaslužili v konkretnih gospodarskih projektih, ki bi jih moral spodbuditi in zagotoviti nov Slovenski razvojni program. Brez take 'spodbude' se ne bo nihče iz inštitutov potrudil oditi v gospodarstvo. Na to dejstvo že dolgo opozarja profesor doktor Marko Kos, starosta in eminenca raziskovalne sfere v Sloveniji v svoji zadnji knjigi z naslovom: »Pot Slovenije k odličnosti«, kjer omenja da je naše vlade že pred mnogo leti opozarjal na potrebnost prehoda večjega dela znanstvenikov in raziskovalcev v gospodarstvo, kot so to storile vlade naših uspešnih sosednjih držav že pred desetletji, pa vendar pri nas nobeni vladi do sedaj tega še ni uspelo doseči.

Tako preprosta je ta naloga, pa zaradi udobja določenih struktur tako nemogoča. Vendar so spremembe potrebne. Na začetku bodo gotovo za marsikoga boleče, vendar pa bo nagrada nove svežine in uspehov na koncu gotovo odtehtala napore.

### Zaključna misel

Samo čevlje sodi naj kopitar, je veljalo včasih, in gotovo je temu tako tudi še dandanes. Inovator ni vsemogočen, kot bi si nekateri želeli. Inovator ima idejo, ostale strukture pa mu morajo pri njeni uresničitvi pomagati v okviru svojih znanj in sposobnosti, da skupaj pripeljemo projekte do zelenega cilja. Pri inovacijah smo glede na to, da istovetimo znanje z idejo, malce zmedeni. Morda bi morali najprej osvetliti ta vidik. Raziskovalec z obilico znanja predstavlja za davkoplačevalca predvsem strošek. Ko nekaj izumi, že ni več le raziskovalec, temveč izumitelj. Imamo pa pri nas množico inovatorjev, ki niso raziskovalci in za svoje delo v osnovi ne trošijo javnega denarja. In ravno ti inovatorji so po številu patentov (izumov) pri nas najuspešnejši. Pojma raziskovalec in inovator bi se morala torej strogo ločiti. Tega pa v naših RR inštitucijah ne želijo sprejeti, saj bi se v nasprotnem primeru takoj pojavila neljuba vprašanja in polemike na temo, kaj se vendar počne z našim denarjem, ko nekateri izumljajo brezplačno, drugi pa za visoke plače nekaj raziskujejo in skoraj ničesar ne izumijo oziroma ne patentirajo.

Nenazadnje ni treba biti jasnoviden, da sprevidiš razliko v stremljenjih obeh polov. Raziskovalec je, ne glede na to, da je za svoje delo plačan in da ima zagotovljene (laboratorijske) pogoje, organsko zainteresiran, da raziskuje čim dlje in da so rezultati njegovega dela čim bolj odmaknjeni. Inovator po drugi strani razen lastnih sredstev in orodij nima na razpolago skoraj ničesar, uveljavljanje njegove zamisli pa mu pobere še zadnji družinski denar, zato je izredno zainteresiran za uspeh svoje invencije. Glavna skrb novega dokumenta mora biti torej usmerjena v to, da se inovatorju posamezniku pri njegovih naporih bistveno bolj (učinkovito) pomaga, kot je to praksa sedaj.

Ločiti je treba tudi naslednje: **Znanje se prenaša, ideja se rodi.** Znanje je velika vrednota, ampak **samo nova ideja nosi dodano vrednost.** Zato jo moramo čim hitreje prepoznati, oceniti in nato takoj ustrezno oplemenititi z znanjem ter uspešno prodati. Vsi napor bi morali potekati v tej smeri in vsega imamo dovolj: idej, znanja in denarja. Le spojiti tega praviloma ne znamo.

Ponavadi največje rezultate dajejo metode, ki so enostavne, transparentne, razumljive in ki se dajo nadzorovati.

Zgoraj opisane bi znale biti ene takšnih. Upam, da jih bo pripravljavec upošteval.

Pustimo se presenetiti.

Tomaž Grom  
Tržaška 35  
1360 Vrhnika

Inovator  
Član združenja inovatorjev ASI Kamnik  
Predsednik sveta ASI Kamnik